

בשלח
התשע"ג

שיח ושיג בפרשה - שבת שירה

"וְנַחֲנוּ מֵה לֹא עָלִינוּ תִלְגַּתִּיכֶם כִּי עַל ה'" (טז ח)

גדול הנאמר במשה ואהרן יותר ממה שנאמר באברהם, דאילו אברהם כתיב ואנכי "עפר ואפר" ואילו במשה ואהרן כתיב "וְנַחֲנוּ מֵה" הגדלות היא בכך, שאברהם אמר זאת להקב"ה, ונגדו יתברך אין מציאות לשום אדם, אבל משה ואהרן אמרו "וְנַחֲנוּ מֵה" נגד ישראל, שהם כאין וכאפס נגד ישראל, ובאמת הם היו הגדולים והחשובים שבישראל, וזה מעלתן וגדולתן. (כתב סופר).
אצל ר' יהונתן אייפציץ מפראג, עמד ביום הכיפורים יהודי אחד והתפלל בשברון לב, "עפר אני בחיי קל וחומר במיתתי" וכעבור שעה קלה, בשעת קריאת התורה שמע הרב כיצד יהודי זה מתקוטט עם הגבאי בדבר עלייה לתורה שלפי דעתו אינה לפי כבודו, ואומר לו: "היודע אתה מי אני?" ניגש אליו הרב ואמר לו: הלא זה עתה אמרת "עפר אני" השיב והיהודי, אמנם כן, כנגד הקב"ה אני עפר ואפר, אבל כנגד "הגבאי הזה" מי הוא ומה הוא? וזה ההבדל כאן, אברהם אמר כך כנגד הקב"ה, ואילו משה ואהרן אמרו זה נגד המתלוננים

"וְיֹשֵׁעַ יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת-יִשְׂרָאֵל... וַיֵּאֱמִינוּ בַּיהוָה וּבַמֶּשֶׁה עֲבָדוּ:" (בשלח יד-ל)

אשה אחת באה לפני הצדיק ר' חיים מצאנו, ובקשה שהצדיק יתפלל עבורה שתפקד בזרע של קיימא, אמר לה ר' חיים: העיקר היא האמונה בה', האמיני בה' ויושיעך!
רבינו הקדוש - השיבה האשה - אני מתפללת בכל יום, ובסידור כתוב תחילה "וישע ה' את ישראל" ואחר כך כתוב: "ויאמינו בה' ובמשה עבדו".
הדין עמד - נצחתי - ענה לה ר' חיים - מן הדין שהקב"ה יושיענו תחילה והוא יושיענו ויגאלנו ברחמיו, ואז יאמינו בניו, יאמינו וגם יאמינו.

ישראל לסגולתו

סגולה למציאת אבדה

מוֹבָא בַּמְדָּרָשׁ (מד"ר בראשית פרשה נ"ג אות יד): אָמַר רַבִּי בְּנִימִין, הַכֹּל בַּחֲזָקַת סוּמִין עַד שֶׁהִקְבִּ"ה מֵאִיר אֶת עֵינֵיהֶם.

וְהוּא סִגְלָה נִפְלְאָה וּבְדוּקָה לְמִצָּא חֲפָץ שֶׁאֵבֵד, שֶׁכֵּן בְּכֹחַ הָאֱמוּנָה שֶׁהִקְבִּ"ה הוּא פּוֹקֵחַ עוֹרִים וְמַשִּׁיחַ עַל עַצְמוֹ חֶסֶד בְּעֵינָיו זֶה וַיִּמְצָא אֲבֹדָתוֹ, וְכֹאמֹר שֶׁהָאֱמוּנָה מְמַשִּׁיכָה חֶסֶד.

וְהִנֵּה מְצִינוּ בְּהִגֵּר שֶׁהִלְכָה עִם יִשְׁמַעְאֵל בְּנֵה וְתַעֲתָה בְּמִדְבַר בָּאָר שָׁבַע, וְשֵׁם הָיָה צְמָא וְשִׁמְעֵאל לְמִים, וְנֹאמַר שֵׁם: "וַיִּפְקַח אֲלֵקִים אֶת עֵינֵיהֶם וַתֵּרָא בָּאָר מִים", הֲרִי לֹא שֶׁנִּבְרָא לָהֶם בָּאָר, הַבָּאָר כִּבְרַ הָיָה אֲלֵא שְׁלֵא רָאִתְהוּ, וְכֵן ה' פָּקַח עֵינֵיהֶם שֶׁתֵּרָאֵהוּ, הִנֵּה גַם כְּשֶׁנִּמְצָא הַדָּבָר וְהוּא מוֹל הַעֵינַיִם נִזְקַק הָאָדָם שֶׁיִּפְקַח ה' עֵינָיו לְרֹאוֹת אֶת אוֹתוֹ דָּבָר, וְהוּא מְשׁוּם שֶׁבִּנְיָ אָדָם בַּחֲזָקַת סוּמִין עַד שֶׁהִקְבִּ"ה פּוֹקֵחַ אֶת עֵינֵיהֶם.

וְעוֹד רְאִיתִי מַעֲשֵׂה נִפְלֵא שֶׁיֵּשׁ בוֹ לַחֲזַק אֱמוּנָתוֹ בְּה' וַיִּמְצָא אֲבֹדָתוֹ. וְזֶה הַמַּעֲשֵׂה:

הַצַּדִּיק רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ לֵיב זְצ"ל, קִבֵּל שְׁעוֹן זֶהָב יָקָר בְּמִתְנָה לְיוֹם נְשׂוּאָיו: לְמִים, אֲבָד הַשְׁעוֹן וְכָל מֵאֲמָצְיוֹ לְמִצָּאוֹ עָלוּ בְּתֵהוּ. נִשָּׂא הַצַּדִּיק רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ לֵיב זְצ"ל עֵינָיו לְשִׁמְשׁוֹ, וְאָמַר: "רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, הֲרִי סִדְנָא דְאַרְעָא חַד הוּא, כְּלוּמַר כְּדוֹר הָאֲרָץ כְּלוּ נְחֻשֵׁב כְּגוֹשׁ אֶחָד לְפָנֶיךָ, וְאַתָּה מְלַכּוּ שֶׁל עוֹלָם, מְלֵא כָל הָאֲרָץ כְּבוֹדֶךָ, אִם כֵּן אֵין לָךְ נִפְקָא מִיָּנָה הֵיכָן מִנַּח הַשְׁעוֹן שֶׁאֵבֵד לִי, כִּי הַכֹּל בְּרִשׁוֹתֶיךָ! אִזּוּ יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, שֶׁכֹּאֲלוֹ הַשְׁעוֹן נִאֲבָד בְּמִקּוֹם זֶה וְאִמְצָאָהוּ עִתָּה". כְּכֹלְתוֹ אֶת דְּבָרָיו, הִתְכַּוְּפַף הַצַּדִּיק וְהוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ לְקַרְקַע, וְיִמְצָא וְהָרִים אֶת הַשְׁעוֹן. אָמַר רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ לֵיב זְצ"ל לַחֲסִידָיו: "מְבִטִיחַ אֲנִי לָכֶם, שֶׁכָּל מִי שֶׁאֵבֵד דָּבָר מָה, וְדוּקָא שֶׁנִּאֲבָד וְעֵדוֹן לֹא נִגְנַב, אִזּוּ אִם יִסְפָּר אֶת הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה אוֹ יִשְׁמַעְהוּ מֵאַחַר, מִיָּד יִמְצָא אֶת אֲבֹדָתוֹ!" (מתוך הספר "אברהם עבד ה'")

וּמַעֲתָה יֵאמַר הַמֵּאֲבָד דָּבָר מָה בְּכוֹנֵה וּבְאֱמוּנָה:

"אָמַר רַבִּי בְּנִימִין הַכֹּל בַּחֲזָקַת סוּמִין עַד שֶׁהִקְבִּ"ה פּוֹקֵחַ אֶת עֵינֵיהֶם."

וְעוֹד יֵאמַר פְּסוּקִים דְּלֵהֲלֹן הַמְּסַפְרִים פְּעֻלַת צַדִּיק אֲלִישֶׁע הַנְּבִיא שֶׁהִשִּׁיב אֲבֹדַת תְּלַמִּידוֹ - הַגֵּרְזֵן - שֶׁנִּפְלַ לִירְדוֹ:

וַיֵּאמְרוּ בְנֵי-הַנְּבִיאִים אֶל-אֲלִישֶׁע הַנֶּה-נָא הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים שָׁם לְפָנֶיךָ צַר מִמֶּנּוּ. וְלָכֵה-נָא עַד-הִירְדוֹן וְנִקְחָה מִשָּׁם אִישׁ קוֹרָה אֶחָת וְנַעֲשֶׂה-לָנוּ שָׁם מְקוֹם לְשִׁבְתָּ שָׁם, וַיֵּאמְרוּ לָכֵן. וַיֵּאמְרוּ הָאֶחָד הוּאֵל נָא וְלָךְ אֶת-עֲבָדֶיךָ וַיֵּאמְרוּ אֲנִי אֵלֶיךָ. וַיִּלְךְ אִתָּם וַיָּבִאוּ הִירְדוֹנָה וַיִּגְזְרוּ הַעֲצִים וַיְהִי הָאֶחָד מִפִּיל הַקּוֹרָה וְאֶת-הַבְּרִזָּל נִפְל אֶל-הַמַּיִם וַיִּצְעַק וַיֵּאמְרוּ אָהָה אֲדֹנָי וְהוּא שְׂאוֹל [כְּלוּמַר שְׂאֵלְתִיהוּ לְבְרִזָּל זֶה מֵאַחַר]. וַיֵּאמְרוּ אִישׁ-הָאֵלֵקִים אָנָּה נִפְל וַיִּרְאֵהוּ אֶת-הַמְּקוֹם וַיִּקְצַב-עָץ וַיִּשְׁלַח-שָׁמָּה וַיִּצָּף הַבְּרִזָּל. וַיֵּאמְרוּ הֲרִם לָךְ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקְחָהוּ.

הכנסת אורחים שווה להנחת תפילין

מספרים על אחד מחכמי ישראל שהתארח אצל הגאון רבי ברוך בער זצ"ל ראש ישיבת קמניץ, והנה כשהגיע זמן השינה, מצא האורח את רבי ברוך מציע לו את המיטה בכובדו ובעצמו, מיד מחה האורח ברבי ברוך ואמר לו: הרי יכולתי לעשות זאת בעצמי, ומדוע כבודו התריח את עצמו אמר לו רבי ברוך: וכי גם תפילין תוכל להניח בעבורי

מספרים על הגאון רבי שמחה הכהן זצ"ל, מחבר ספר 'אור שמח', שלעת זקנותו היה חולה, והיה פטור ממצות ישיבה בסוכה [שהרי מצטער פטור מן הסוכה].

והנה באחד מימי חג הסוכות, בא לו אורח, ואמר הרב לאורחו שישב בסוכה, אך הוא אינו יכול לשבת עמו בסוכה משום שאינו חש בטוב ופטור הוא משיבה בסוכה. ואכן ישב האורח ואכל לבדו בסוכה, והרב עלה לביתו.

קעבור כמה דקות, הגיע הרב עם מנת אוכל, וישב עם האורח בסוכה ואכל. וכששאלוהו מדוע ירד לסוכה והרי הוא פטור, אמר להם: אמנם מצטער פטור מן הסוכה, אבל לא מצינו שמצטער פטור ממצות הכנסת אורחים...

נמצאנו למדים: שכל אחד ואחד מאיתנו חייב להשתדל כפי כוחו לקיים מצוה חשובה זו, וכמו שיהודי רודף אחר מצות ציצית ותפילין ותפילה ושאר מצוות יקרות, כך עליו לרדוף אחר מצות הכנסת אורחים, ולקיימה בעין יפה ובשמחה רבה, ואשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא.

משהו לנשמה

אמונת צדיקים

הרב הצדיק ר' אהרן מקרלין ז"ל סיפר בשם מחותנו הרב הצדיק מרוז'ין ז"ל המעשה הבא, להורות עד כמה גדול כוח האמונה בצדיקים.

שני אנשים היו דרים בשני כפרים הסמוכים זה לזה. אחד מהם היה מאמין בצדיקים, ואשתו לא היתה מאמינה, והשני - להפך: הוא לא האמין, אבל אשתו היתה מאמינה.

פעם אחת נפל הכפרי המאמין בחולי קשה, ועסק ברופאים ורפואות וללא הועיל. התחיל לבקש שישעו בעבורו לאחר מצדיקי הדור, שיתפלל עליו. ואשתו, אף שלא היתה מאמינה, אך כדי לעשות רצון בעלה שכרה עגלה ונסעה להצדיק הרוז'יני. נסיעתה היתה דרך הכפר השני, שישב שם הבלתי מאמין.

בבואה לאותו כפר, מצאה שגם הכפרי ההוא נתון עכשיו בצרה, כי הגיע זמן פרעון דמי החכירה של בית המזיגה להאדון, והאדון דוחק מאוד, והוא אין לו אפילו פרוטה. כאשר ראתה אשת אותו הכפרי, שהיתה מאמינה בצדיקים, שחברתה נוסעת לרוז'ין, החליטה לנסוע יחד עמה.

בבואן לרוז'ין, כתב הממונה על כתיבת ה"פתקאות" (קוויטליך בלע"ז), לכל אחת מהן "פיתקא" מיוחדת עם המבוקש שלה. וקרה המקרה, שהנשים החליפו את פתקאותיהן, וכל אחת הגישה להצדיק את הפתקא של חברתה: אשת החולה מסרה להצדיק הפתקא של תשלומי דמי החכירה, והצדיק השיב לה: "ד' יושיעך" והאשה השניה, שבקשתה היתה בענין החכירה, הגישה הפתקא של הבעל החולה, והצדיק השיב לה, שיעמידו לו קרני דאומנא, (כלים של אומן המקיז דם) ועלוקות.

האשה השניה, שהיתה מאמינה מאוד בצדיקים, האמינה לתומה באמונה חזקה שבודאי תשובת הצדיק היא על בקשתה, והשם יתברך ישלח לה עזרתו מקודש על ידי קרני דאומנא ועלוקות. בבואה לביתה, שאל אותה בעלה: "מה ענה לך הרבי?" השיבה, שהרבי נתן לה סגולה להעמיד קרני אומן ועלוקות. התפלא האיש מאוד על סגולה מוזרה כזאת, ואף שלא היה מאמין, בכל זאת אמר: הלא דבר הוא.

ויהי כאשר קרב היום האחרון לפרעון החוב להאדון, ובידו אין מאומה, אמר: אנסה נא את עצת הרבי. עלה על מיטתו, ונתן על גופו הרבה עלוקות מוצצות דם. והרבה קרני אומן, שפצעוהו עד זוב דם. והנה בא אחד משוטרי "החצר" של האדון בהתראה חמורה, שיביא היום את התשלומין, ואם לאו יגרשוהו תיכף מן הכפר. והשוטר חזר להאדון, וסיפר שמצא את היהודי מוטל במטה ומתבוסס בדמו, האדון לא רצה להאמין, שהרי ביום אתמול ראוהו כמה אנשים שהוא בריא ושלם, ויתן צו להביא אליו את היהודי כשהוא מוטל על מיטתו. תיכף הלכו עבדיו ליהודי, ונשאוהו על המיטה אל "החצר". כשראתה אשת האדון, שהוא מתגולל בדם ובפצעים, נכמרו רחמיה עליו, והתחילה לספוק בכפיה לאות צער, ושאלה אותו: - הגד נא מה לך, מה זה קרה לך? התנוצץ רעיון במוחו של היהודי, ויען ויאמר: -

אתמול נסעתי העירה לחפש עצה ותחבולה להשיג את הכסף לתשלומי דמי החכירה, ואחרי רוב עמל ויגיעה עלה בידי לקבץ את הסכום ע"י הלואות ממכירי. וחפצתי לנסוע הביתה, אבל כיון שכבר פנה היום לא מצאתי שום עגלה הנוסעת לכפר שלנו. והוכרתי ללכת ברגל, באישון לילה ואפלה. בדרך פגשוני גזלנים ושוודדים, ושדדו את כל כספי שהיה אצלי, ואותי הכו מכות נמרצות, ובחמלת ד' עלי נשארתי בחיים, כל עוד נשמתי בי.

נענתה אשת האדון ואמר לה בעלה: - אם כן הרי אנחנו נהיינו הגורמים למכותיו, ועלינו מוטל איפוא לרפאותו ולהבריאו. ותפן אל היהודי ותאמר: - דמי החכירה שאתה חייב לנו בודאי נמחול לך, אבל מסתמא הרי נעשית גם בעל חוב גדול כשלוית כסף ממכיריך לצורך התשלום, ולכן אף זאת נעשה לך, שניתן לך את בית המזיגה לשלוש שנים בחינם.

הסכים גם האדון לכך, ונתנו לו בחינם את בית המזיגה שלוש שנים.

ואמר הרב הצדיק מקרלין: כשמחותני, הצדיק מרוז'ין, סיים לספר לי את המעשה, אמר לי: "יאמין לי מחותני, כי בשעה שעמדה לפני האשה לבקש בענין החכירה, לא היתה לי שום עצה להמשיך לה ישועה על זה, רק מגודל אמונתה המשיכה היא ישועה מן השמים.

(אמרי חן)